

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (Towards Sufficiency Based School)

ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ
โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
มีนาคม ๒๕๕๒

ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖

- พัฒนาเป็นขั้นตอนเพื่อให้คนส่วนใหญ่พออยู่พอกิน
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- วิกฤต ๔๐
- พอประมาณ ไม่โลภ ประหยัด
- คำนิยาม ๔๒ ฯลฯ

๒๕๔๕ - ปัจจุบัน

แผนฯ ๙

อัญเชิญ ปศพ.

เป็นปรัชญาชี้นำ
การพัฒนา

แผนฯ๑๐

สังคมอยู่เย็น

เป็นสุขร่วมกัน

มาตรา ๗๘ (๑)

บริหารราชการแผ่นดิน...อย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตาม ปศพ.

(แนวโยบายด้านเศรษฐกิจ)

มาตรา ๘๓

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนว ปศพ.

ข้อเสนอ ๖ ข้อ

- ขจัดยากจน
- พัฒนาศักยภาพชุมชน
- CSR ของธุรกิจ & มุ่งกำไรระยะยาว
- ปรับปรุงมาตรฐานธรรมาภิบาลของภาครัฐ
- เต็มโตที่เสมอภาคและยั่งยืน
- ปลุกฝังจิตสำนึก

พระราชดำรัส

แผนพัฒนาฯ

รัฐธรรมนูญ ๕๐

UNDP
NHDR 2007

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าหมาย

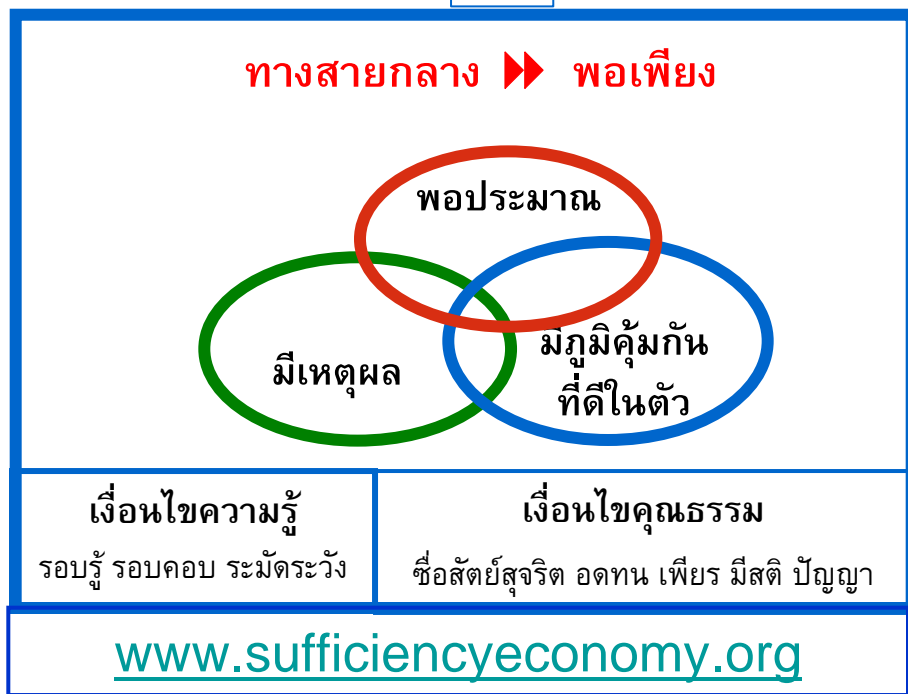
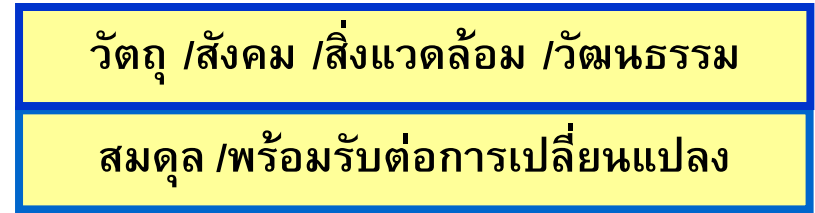
มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักการ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

- จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน
- การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ

คุณลักษณะของกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

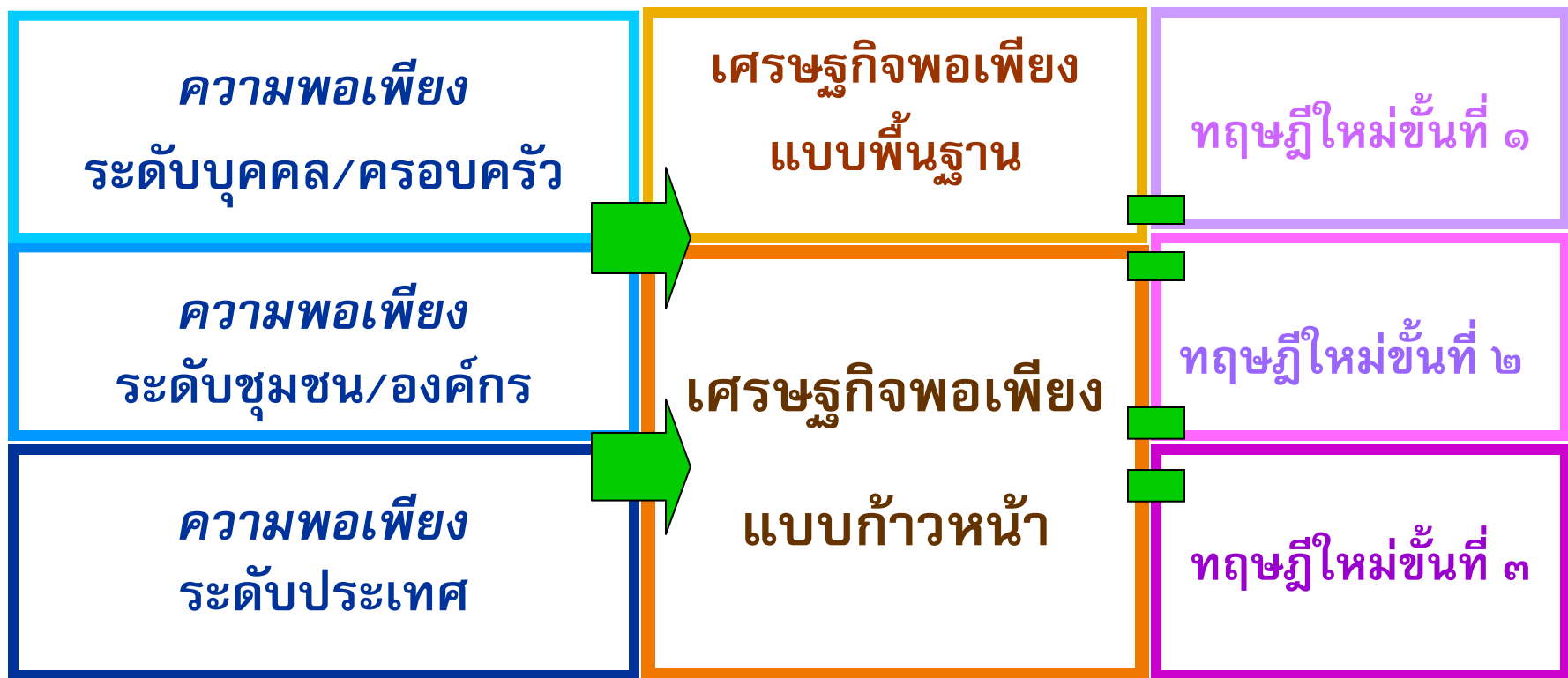
<p>ความพอประมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พอเหมาะกับสภาพของตน (ปัจจัยภายใน) ■ พอควรกับภูมิสังคม (ปัจจัยภายนอก) <p>(สมดุล)</p>	<p>ความมีเหตุมีผล</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ รู้สาเหตุ – ทำไม ■ รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง <p>วิชาการ/กฎหมาย /ความเชื่อ/ประเพณี</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ <p>(รอบรู้/สติ ปัญญา)</p>	<p>มีภูมิคุ้มกันที่ดี</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ■ รู้เท่าทันและเตรียมความพร้อม (วางแผน/รอบคอบ/เรียนรู้ /พัฒนาตน/ทำประโยชน์ให้กับสังคม/รักษาสິงแวดล้อม) <p>(ไม่ประมาท)</p>
---	--	--

ใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม เพื่อให้เกิดความพอเพียงในการดำเนินชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

เศรษฐกิจพอเพียง & ทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกลักษณะและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่
ทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ

สรุปหลักการทรงงาน

❖ ระเบิดจากข้างใน
❖ ปลุกจิตสำนึก } คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

- ❖ ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ❖ แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
- ❖ ทำตามลำดับขั้น คำนึงถึงภูมิสังคม
- ❖ คิดอย่างเป็นองค์รวม มองอย่างครบวงจร
- ❖ บริการรวมที่จุดเดียว
- ❖ ไม่ติดตำรา ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
- ❖ ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ
- ❖ การมีส่วนร่วม
- ❖ ขาดทุนคือกำไร รู้ รัก สามัคคี รู้เสียสละ
- ❖ ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน เพียร อุตุน
- ❖ เน้นให้พึ่งตนเองได้ พออยู่พอกิน
- ❖ ประโยชน์ส่วนรวม มุ่งประโยชน์สุขคนส่วนใหญ่

ปฏิบัติอย่างพอเพียง

เป้าหมายคือสังคมพอเพียง

สรุปเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

- เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่ใช้คุณธรรมกำกับความรู้
- เป็นการพัฒนาตัวเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน
- เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ
เพื่อให้คนส่วนใหญ่พออยู่พอกินพอใช้ได้อย่างมั่นคง
เพื่อให้คนในสังคม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ได้อย่างสมดุล ยั่งยืน
และเพื่อให้แต่ละคนอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีรากเหง้าทางวัฒนธรรม

ข้อสังเกตทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง

- มีพัฒนาการยาวนานบนบริบทของ กระแสแนวคิดทางเลือกของการพัฒนา
- แนวคิดและวิถีปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของโลกทัศน์แบบ**องค์รวม** / เป็นศาสตร์แบบ**บูรณาการ**
- ความรู้ของชุมชนไทยในภาคชนบท/เกษตร เรื่องความพอเพียง **ดำรงอยู่แล้ว**ในวิถีชีวิต/การผลิต
- การดำรงชีวิต (ความรู้/ประสบการณ์/ภูมิปัญญา) ของผู้คนในภาคเกษตร หรือชุมชนที่ต้องพึ่งพิงระบบนิเวศน์ธรรมชาติ และระบบความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมไทย ที่มีมาแต่เดิม มีความ**สอดคล้อง**กับหลักปรัชญาฯ

คุณลักษณะเด่นของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักพอเพียง คือ หลักพัฒนาคนให้มีคุณภาพ
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- การพัฒนาที่ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล
- การพัฒนาที่มั่นคงอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากฐานราก
- มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และความสุขที่ยั่งยืน
- พัฒนาคุณภาพคน ให้มีคุณธรรมกำกับความรู้

การขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

“...การให้การศึกษานั้น

กล่าวสั้น ๆ โดยความหมายรวบยอด

**คือ การช่วยให้บุคคลค้นพบวิธีการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เหมาะสม
ไปสู่ความเจริญ และความสุขตามอัธยาศัย...**

**...ผู้สอนมีหน้าที่ต้องหาความรู้ และวิธีการดำเนินชีวิต มาให้ศิษย์ได้รู้ได้ทราบ
เพื่อให้สามารถเรียนรู้ต่อไป และดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยดี จนบรรลุจุดหมาย
หากผู้สอนมีอุปนิสัยอันแยบคาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดทั้งในการแสวงหาความรู้
ทั้งในการถ่ายทอดความรู้ เกิดจากความระลึกได้ถึงในความรู้ที่ผ่านพบมาแล้ว
ประกอบกับความรู้ตัวและความคิดอ่านที่ว่องไวเฉลียวฉลาด ซึ่งปกติชนทุกคน
จะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ ไม่เกินวิสัย แล้วนำมาใช้ควบเข้ากับความรู้ความถนัด
ของตนให้เป็นประโยชน์ได้ทุกโอกาส....”**

ความเป็นมาของการขับเคลื่อนฯ ด้านการศึกษา

- เยาวชนคืออนาคตของชาติ การพัฒนาคนคือหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน
- พรบ.การศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒ / หลักสูตรแกนกลาง ๒๕๔๔ และ ๒๕๕๑ / สารที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานเรียนรู้ ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

» จำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยม และหล่อหลอมพฤติกรรมจนเป็นนิสัย

อนุบาล-ขั้นพื้นฐาน-อาชีวะ-อุดมศึกษา

» ปัญหา : การเรียนการสอน ไม่บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร

» ต้องมียุทธศาสตร์ กลไก ขั้นตอน วิธีการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ
บริหาร-การเรียนการสอน-กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน-พัฒนาบุคลากร

» เป้าหมาย ปศพ. ทุกสถานศึกษาภายใน ๒๕๕๔

ความเป็นมาของการขับเคลื่อนฯ ด้านการศึกษา (ต่อ)

	๒๕๔๗	๒๕๔๘	๒๕๔๙	๒๕๕๐
กิจกรรม ขับเคลื่อน	ประกวดความเรียง “ตัวอย่างเศรษฐกิจ พอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก” (๕ ระดับ)	ประกวดสื่อการเรียนการ สอน “ฐานรากการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง” - ค้นหาตัวอย่างกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน (9 โรงเรียน 9 ตัวอย่าง)	พัฒนาตัวอย่างหน่วยการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (หน่วยหลัก/หน่วยบูรณาการ) ทุกชั้นปี ชั้นพื้นฐาน / ปวช. / กศน.)	ขยายเครือข่ายเรียนรู้ - อบรม ศน. ทั่วประเทศ(ศธ./ อปท/กทม/เอกชน) - เผยแพร่ ชุดหน่วยการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (e-book / ชุดหนังสือ)
เป้าหมาย	- สร้างความสนใจ - เผยแพร่ความรู้ความ เข้าใจที่ถูกต้อง	- กระตุ้นความสนใจในวงการ การศึกษา - ตรวจสอบสถานภาพการ สอนเศรษฐกิจพอเพียงใน ห้องเรียน	- พัฒนาบุคลากร / เครือข่าย สถานศึกษา - พัฒนา สื่อ/เครื่องมือ การ ประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา	- สอนเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง ถูกต้อง/ เป็นรูปธรรม / มี ความหมาย - ทดลองใช้ในการบริหาร สถานศึกษา และจัดการ เรียนรู้บูรณาการ ปศพ.
ข้อค้นพบ	- ส่งประกวด๑๕๐๐ ชิ้น - ส่วนใหญ่ยังเข้าใจ ไม่ชัดเจน (เกษตร ทฤษฎีใหม่ / ประหยัด / ไม่นำเข้า ฯลฯ)	- ส่งประกวดกว่า ๕๐๐ ชิ้น - เริ่มเข้าใจถูกต้องมากขึ้น (๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข) - สื่อที่สอนครบถ้วนตามคำ นิยามมีน้อย	- ความสนใจในการนำ ปศพ. ไป ใช้จัดการศึกษามีมาก แต่ยังขาดองค์ความรู้ และ เครื่องมือ - การขับเคลื่อนจะสำเร็จ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ	• ความสนใจขยายสู่วงกว้าง / ทุกสังกัด / ทุกองค์กรของ ศธ. • ยังมีความเข้าใจที่ไม่ ถูกต้อง / ครูยังไม่สามารถ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ บูรณาการฯ

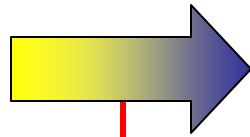
แผนงานการขับเคลื่อนฯ ปี ๒๕๕๒

	๒๕๕๑	เป้าหมาย ปี ๒๕๕๒	กิจกรรม
หลักสูตร ขั้นพื้นฐาน	<p>อนุมัติหลักสูตร ๒๕๕๑</p> <ul style="list-style-type: none"> • จุดหมาย มีคุณธรรม-ยึดหลัก ปศพ. • อยู่อย่างพอเพียง • มาตรฐาน ส ๓.๑ • กิจกรรมเพื่อสังคมฯ 	<ul style="list-style-type: none"> • โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร (๕๕๐ โรงเรียน) ชั้น ป.๑-๖ /ม.๑/ม.๔ • มีตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพครบทุกสาระ • มีตัวอย่างการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลาย 	<p>สนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีความหมายต่อการดำเนินชีวิต และนำไปสู่การปลูกฝังทักษะ นิสสัย ค่านิยมพอเพียง</p>
การประเมิน คุณภาพ สถานศึกษา	<p>ศธ./วพ. ร่วมกับหลายหน่วยงานต่างๆ พัฒนาเครื่องมือประเมินสถานศึกษาพอเพียง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • มีตัวชี้วัดประเมินสถานศึกษาพอเพียง ๒๕๕๒ • มีตัวชี้วัดการจัดการศึกษาตามหลัก ปศพ. ในเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาของ สมศ. 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาตัวชี้วัดและการประเมินสถานศึกษาด้าน ปศพ. ร่วมกับ สมศ. • พัฒนาตัวชี้วัดสถานศึกษาพอเพียง ๒๕๕๒
เป้าหมาย ขับเคลื่อน	<p>พัฒนาสถานศึกษาพอเพียง ๑๓๕ แห่ง ให้เป็นศูนย์เรียนรู้ฯ เพื่อช่วยขยายผล</p>	<ul style="list-style-type: none"> • มีสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๘๐๐ แห่ง • มีหลักสูตรครุศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิชาชีพครู • เชื่อมโยงเครือข่ายขับเคลื่อนฯ สู่สถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกอบรม / พัฒนาเครือข่าย / ขยายผลฯ • ติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนฯ • พัฒนาและทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับวิชาชีพครู • ประชุมเชื่อมโยงเครือข่ายฯ

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

คุณธรรมนำความรู้

เศรษฐกิจพอเพียง

การบริหารสถานศึกษา

- จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้วิถีพอเพียง
- สร้างวัฒนธรรมองค์กร
- ปลุกฝังให้เป็นวิถีชีวิต
- ชุมชนสัมพันธ์

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

- กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชั้นปี (รายวิชาพื้นฐาน)
- จัดทำหน่วย/แผนการเรียนรู้
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทำสื่อ/แหล่งเรียนรู้
- จัดทำเครื่องมือวัด/ประเมินผล
- เกณฑ์การผ่านช่วงชั้น

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนะแนว

- ให้บริการแนะแนว
- ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมนักเรียน

- ลส.-นน. ยุวกาชาด
- ผู้บำเพ็ญประโยชน์
- โครงการ - ชุมนุม
- ชมรม ฯลฯ

กิจกรรมเพื่อสังคม/จิตสาธารณะ
เน้นการมีส่วนร่วม
การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน

ภาพความสำเร็จ

๑. สถานศึกษา นำ ปศพ. ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา จัดการศึกษา และดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม
๒. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตาม ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง
๓. นักเรียน มีความรู้ ทักษะ ปฏิบัติตน และดำเนินชีวิต ตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่อย่างพอเพียง”
๔. ผู้ปกครอง ชุมชน ดำเนินชีวิต และ มีการพัฒนาตาม ปศพ.

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลัก ปศพ.

๑ มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตาม ปศพ.

- มีความรู้ ความเข้าใจ ปศพ. และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สถานการณ์สังคม สิ่งแวดล้อม
- มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตาม ปศพ.
- เห็นประโยชน์ และความสำคัญ ในการดำเนินชีวิตตาม ปศพ. เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

๒ มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตาม ปศพ.

- มีศักยภาพและทางเลือกในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง
- อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี ไม่เบียดเบียน แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ใช้ ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ได้อย่างยั่งยืน
- สืบสานวัฒนธรรม ศิลปะ ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ภูมิใจในความเป็นไทย

๓ ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตาม ปศพ.

- รู้จักประมาณตน รู้จักศักยภาพของตน ใช้ชีวิตบนพื้นฐานความเป็นจริง อย่างเป็นเหตุเป็นผล
- ดำเนินชีวิตโดยใช้สติ ปัญญา ความรอบรู้ ความรอบคอบ ไม่ประมาท
- มีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่ทำความชั่ว สังสมความดี มีวินัยและความรับผิดชอบ

เป้าหมาย นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

ด้านวัตถุ

ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน รู้จักใช้
วัตถุ/สิ่งของ/ทรัพยากร อย่างพอเพียง

ด้านสังคม

ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
อย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่/แบ่งปัน/ไม่เบียดเบียน

ด้านสิ่งแวดล้อม

ปลูกฝังจิตสำนึกรักษารักษาธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม

ด้านวัฒนธรรม

สร้างความภูมิใจ / เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม
ค่านิยม เอกลักษณ์ ความเป็นไทย

แนวทางการนำหลักปศพ.ไปปรับใช้ในโรงเรียน

การบริหารจัดการ

- กำหนดเป็นนโยบาย – วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ
- แผนปฏิบัติการ - งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล
- บริหารทั่วไป ชุมชนสัมพันธ์

- นำหลักการทรงงาน มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา
- เน้นการบริหารทรัพยากรตามหลัก ปศพ.
- การมีส่วนร่วม รู้รักสามัคคี ไม่ประมาท

ลักษณะของกิจกรรม

- ต่อยอดหรือพัฒนา กิจกรรมที่สอดคล้อง กับภูมิสังคม/บริบท
- ดำเนินการหลักโดย ผู้เรียนด้วยความ สัมครใจ โดยมีครูช่วย สนับสนุน
- ผู้เรียนใช้หลักคิด / หลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับ หลักวิชาการอย่างสมเหตุสมผล
- มีการวางแผนอย่างรอบคอบ ดำเนินถึงความเสี่ยงต่าง ๆ
- ส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม

- สอนวิชา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามมาตรฐาน ส ๓.๑ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ ถูกต้อง และสามารถนำหลัก ปศพ. ไปประยุกต์ใช้ได้
- จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม/ หลักสูตรท้องถิ่น ที่สอดคล้อง กับสภาพและความต้องการ โดยใช้หลัก ปศพ. วิเคราะห์ เพื่อกำหนดรายวิชา

การเรียนการสอน

- จัดทำหน่วย/แผนการ เรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้ ที่ บูรณาการหลัก ปศพ. กับ สาระการเรียนรู้ของกลุ่ม สาระต่าง ๆ

แหล่งเรียนรู้

- สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริม การเรียนรู้ตามหลัก ปศพ. โดยพัฒนาและจัดการ แหล่งเรียนรู้ ปศพ. ใน สถานศึกษา

ตัวอย่าง

- มีวินัยในการใช้จ่าย
- ประหยัด/การออม
- พึ่งตนเองในการผลิต หรือสร้างรายได้
- เห็นค่าการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ช่วยเหลือสังคม/ชุมชน
- รักษาสมดุลของ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สืบสานวัฒนธรรม/ประเพณีไทย
- ส่งเสริมการปฏิบัติตาม คำสอนทางศาสนา
- ร่วมสร้างความสามัคคี

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ช่วงชั้นที่ ๑ เห็นความพอเพียงระดับตนเองและครอบครัว

ช่วงชั้นที่ ๒ เห็นความพอเพียงระดับโรงเรียน

ช่วงชั้นที่ ๓ เห็นความพอเพียงระดับชุมชน/จังหวัด

ช่วงชั้นที่ ๔ เห็นความพอเพียงระดับประเทศชาติ ภายใต้อาณัติวิวัฒน์

การเขียนแผนแบบบูรณาการหลัก ปศพ.

- ยึดสาระสังคมเป็นหลัก เพราะสังคมจะมีหัวข้อ และเนื้อหา ชัดเจน ให้สอดแทรกความคิด/คุณค่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ลงไปได้
- ยุทธศาสตร์การสอนของครู สอดแทรกคุณธรรม วินัย ความรับผิดชอบ การคำนึงถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/สังคมรอบตัว สภาพแวดล้อมทางวัตถุ และธรรมชาติ
- เน้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว อย่างเป็นเหตุเป็นผล รอบคอบ เปิดโอกาสให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีครูคอยชักจูงให้คิดแบบโยนิโสมนสิการ และมีกัลยาณมิตรคอยท้วงติง แนะนำ ด้วยความจริงใจ
- ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้ เพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างเกิดประโยชน์และเป็นสุข

ตัวอย่างการบูรณาการกิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียงในช่วงชั้นที่ ๓

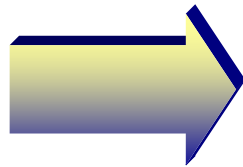
สรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

- การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้หลายด้าน และหลายรูปแบบ **ไม่มีสูตรสำเร็จ** แต่ละคนจะต้องพิจารณาปรับใช้ ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และสถานะที่ตนเผชิญอยู่
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้เรา **“ถูกคิด”** ว่ามีทางเลือกอีกทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืน มั่นคง และสมดุลในระยะยาว

แนวทางการขับเคลื่อน ปศพ. ด้านการศึกษา

พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน

- มาตรฐานเรียนรู้/หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับทุกระดับ
- ตัวอย่างสื่อการเรียนการสอน
- สถานศึกษาตัวอย่าง
- ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
- จัดทำสื่อเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

พัฒนาบุคลากร/เครือข่าย

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ศึกษานิเทศก์
- ครูทุกสังกัด
- จนท.ศธ.ทุกองค์กร

กิจกรรม

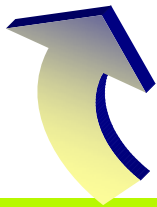
- อบรมวิทยากร/ผู้บริหาร/ครู/จนท.ศธ.
- เวทีจัดการความรู้
- ค่ายเยาวชนพอเพียง ฯลฯ

สร้างแรงจูงใจ

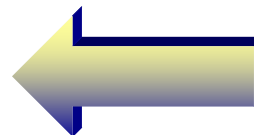
เพื่อให้เกิดพลวัตในการขับเคลื่อน

- นโยบาย/ยุทธศาสตร์หลักของ ศธ.
- หลักสูตรแกนกลางของทุกสังกัด
- ส่วนหนึ่งของสาระประเมินวิทยฐานะครู
 - คัดเลือกสถานศึกษาแบบอย่าง
 - กิจกรรมประกวดต่างๆ

ติดตามและประเมินผลเพื่อการพัฒนา

- จัดทำตัวชี้วัดประเมินคุณภาพภายใน
- นิเทศ / ติดตามผลงานในพื้นที่
- จัดทำรายงานความก้าวหน้า/ปัญหา/อุปสรรค

เชื่อมโยงเครือข่าย/ขยายผล

- เป้าหมาย ๙ → ๘๐ → ๘๐๐ → ๔๐๐๐๐ ภายในปี ๒๕๕๔
- ประชุม/สัมมนา/ดูงาน/มหกรรม
- ฐานข้อมูลเครือข่ายวิทยากร / สถานศึกษาและบุคลากร ในเว็บไซต์
- เผยแพร่ PR ในรูปแบบต่างๆ

ก. กรอบแนวทางการดำเนินงาน

- จัดทำสื่อ ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่
บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่การเรียนการสอน ทุกระดับการศึกษา
 - ทดลองใช้สื่อ ตัวอย่างฯ
 - ปรับปรุงและพัฒนาสื่อตัวอย่าง
 - ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร
- ส่งเสริมสนับสนุนประสานงานการ
ดำเนินงานเครือข่ายขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
พอเพียง ในและนอกสังกัด
(ภาครัฐและเอกชน)
- จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และ
เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในและนอกสังกัด
(ภาครัฐและเอกชน) ฯลฯ

ง. ติดตามและประเมินผล

- พัฒนาตัวชี้วัดความพอเพียง
- จัดทำรายงานความก้าวหน้า
- ติดตามผลงานในพื้นที่
- ติดตามบุคลากรทางการศึกษา
- ติดตามนักเรียน/นักศึกษา
และประชาชน
ฯลฯ

ข. ขยายผลการดำเนินงาน (องค์กรหลัก)

- การบูรณาการปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการ
สอนในสถานศึกษา
- การนำปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงสู่การบริหารจัดการ
สถานศึกษา.
 - พัฒนาบุคลากร
 - ส่งเสริมการเรียนการสอน
ฯลฯ

ค. การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์

- ประสานความร่วมมือและ
เชื่อมโยงเครือข่าย ภายใน
และภายนอก
- เผยแพร่หลักปศพ
 - จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบ
ต่างๆรวมสื่อเทคโนโลยี
 - จัดทำเว็บไซต์
 - จัดนิทรรศการผลการ
ดำเนินงาน ฯลฯ

ข้อมูลประกอบเพิ่มเติม

พระปฐมบรมราชโองการ

ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ

วันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เนื่องในวันบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

**“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”**

“การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น
ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้
ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน
โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา
เมื่อใดพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว
จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญ
และฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงโดยลำดับต่อไป ...”

พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
(๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖)

โลภน้อย คือ พอเพียง

คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย
เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย.

ถ้าทุกประเทศมีความคิด-อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ- มีความคิดว่า
ทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง

ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข

ความพอเพียงนี้ อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น
ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง

ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง.

พระราชดำรัส (๔ ธ.ค. ๒๕๔๑)

เศรษฐกิจพอเพียงมีหลายระดับ

“....ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที เรามีเครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าชั้นโบราณว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้าไม่มีการช่วยกันแลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว พอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้ คือ ให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...”

จากกระแสพระราชดำรัสวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

สหกรณ์

“สหกรณ์ แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม”

(พระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย
๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖)

คุณธรรมต้องกำกับความรู้

“...การมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่าง ๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย ที่สำคัญก็มี

๑. บกพร่องในความคิดพิจารณารอบคอบ และกว้างไกล เพราะใจร้อนเร่งจะทำการให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การทำงานผิดพลาดขัดข้องและล้มเหลว

๒. บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือว่าตนเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักเกิดความขัดแย้งทำลายไมตรีจิตมิตรภาพตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างกัน

๓. บกพร่องในความมั่งคั่งพอเหมาะพอดี ในการกระทำทั้งปวงเพราะมุ่งหน้าแต่จะทำตัวให้เด่นให้ก้าวหน้า เป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ

๔. บกพร่องในจริยธรรม และความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริตโดยไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือน...”

“ ดังนั้น นอกจากสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
อบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพคือ
ทั้งเก่ง ทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมือง กล่าวคือ ให้ความเก่งเป็นปัจจัย
และพลังสำหรับสร้างสรรค์ ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังระคับประคอง
หนุนนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ที่อำนวยผลประโยชน์
อันพึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว ”

พิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ของ ๕ สถาบัน (๓ ตุลาคม ๒๕๓๒)

“...คุณธรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นของการศึกษา ได้แก่ ความละเอียดรอบคอบ กล้าหาญ ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความกตัญญูรู้คุณชาติบ้านเมืองและผู้ที่อยู่ปะการะตัวมา ความไม่เห็นแก่ตัวไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความจริงใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อกันตามฐานะและหน้าที่ และที่สำคัญอย่างมากก็คือ ความขยันหมั่นเพียร พยายามฝึกหัดประกอบกิจการงานทั้งเล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ ไม่ทอดธุระเพื่อหาความสะดวกสบายจากการเกียจคร้าน มั่งง่าย หยาบคาย สะเพร่า

คุณธรรมเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และจำเป็นของการศึกษา ไม่เป็นรองไปกว่าวิชาการ ครูต้องปลูกฝังให้นักเรียน และนักเรียนจะต้องบำรุงรักษาให้เจริญขึ้นในตัวให้ครบถ้วน เพื่อให้มีการศึกษาที่สมบูรณ์ ที่ช่วยให้คนเต็มคน สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้

คนคด คนคร้าน คนหยาบ และคนไม่มีอายนั้น ถึงจะมีความรู้ท่วมท้นเท่าใดก็ไม่มีประโยชน์ เพราะสร้างสรรค์อะไรไม่ได้ ได้แต่ทำลายเพียงอย่างเดียว...”

พระราชทานแก่คณาจารย์ ครูและนักเรียน โรงเรียนวังไกลกังวล

(๘ มิถุนายน ๒๕๒๒)

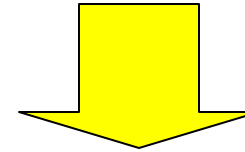

UNDP NHDR 2007 (รายงานการพัฒนาคน ๒๕๕๐)

ปัญหาของการพัฒนาที่ผ่านมา

ยุคสมัยแห่งการพัฒนา/รูปแบบ
ของการพัฒนามีความเสี่ยง
ค่อนข้างสูง

- หนี้สินเพิ่ม/สัดส่วนเงินออมลด
- ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้
- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม / ภัยธรรมชาติ
- ความสัมพันธ์ของครอบครัว และชุมชน
- ค่านิยม/ศีลธรรม/จรรยาบรรณเสื่อมลง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

- สาธิตแนวทางการพัฒนาที่แตกต่าง/เน้นความยั่งยืน
- แสดงผลของการดำเนินงานเพื่อเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับระดับขั้นของการพัฒนาของประเทศ

ตัวอย่างแนวทางการวิเคราะห์ความพอเพียง โดยใช้ หลักสัปปุริสธรรม ๗

๑. รู้เหตุ	}	ความมีเหตุมีผล
๒. รู้ผล		
๓. รู้ตน	}	ความพอประมาณ
๔. รู้ประมาณ		
๕. รู้กาล	}	มีภูมิคุ้มกันที่ดี
๖. รู้บุคคล		
๗. รู้ชุมชน		

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

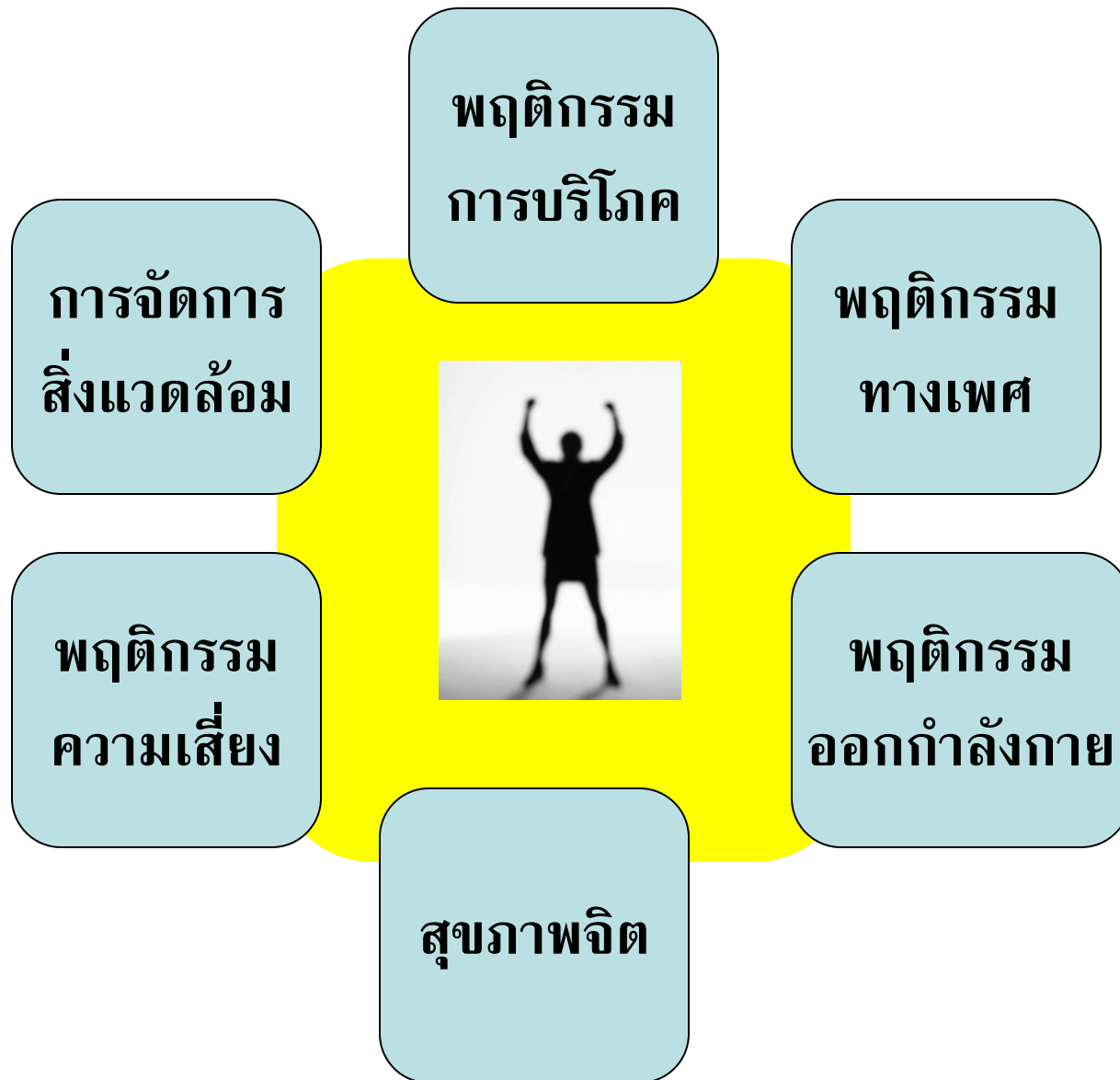
ด้านเศรษฐกิจ	พึ่งตนเองได้ ใช้ง่าย/ใช้ของอย่างประหยัด ใช้ชีวิตอย่างประมาณตน คิด/วางแผนอย่างรอบคอบ ไม่ประมาท เผื่อทางเลือกสำรอง
ด้านจิตใจ	รู้ผิดชอบชั่วดี ละอายต่อการทำความชั่ว เข้าใจชีวิตและโลกตามเป็นจริง มีจิตสาธารณะ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
ด้านสังคม	เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรให้มีอยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน
ด้านเทคโนโลยี	รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาเดิมที่มี โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อคนหมู่มาก

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

- พอประมาณ:** รายจ่ายสมดุลกับรายรับ / ไม่ก่อหนี้สินล้นพ้นตัว
ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะ
- มีเหตุมีผล:** ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / ตามความจำเป็น /
คำนึงถึงความประหยัด คุ่มค่า ประโยชน์สุข
- มีภูมิคุ้มกัน:** รู้จักออม / แบ่งปันผู้อื่น / ช่วยเหลือสังคม/ทำบุญ
- ความรู้คู่คุณธรรม:** ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความซื่อสัตย์ ตั้งมั่น
ขยันหมั่นเพียร ไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการ
ตัดสินใจและดำเนินการต่าง ๆ อย่างรอบรู้
รอบคอบ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ก.สาธารณสุขสุข - การปรับพฤติกรรมสู่ความพอเพียง

ติดต่อเรา

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

๑๗๓ ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐๒-๖๘๗-๓๖๖๒

โทรสาร ๐๒-๒๘๒-๘๒๒๖

mail@sufficiencyeconomy.org

www.sufficiencyeconomy.org